

Cirkelns kvadratur

Hur London söker förena oförenligheter i
brexitförhandlingarna

Agnes Bolling

Abstract

Brexit has been one of the perhaps most circumscribed political subjects since the referendum in 2016. The United Kingdom's decision to leave the European Union will affect many, especially the people of Northern Ireland. Much of the Brexit negotiations have come to circulate around this UK region because of its unique situation. Northern Ireland is a deeply divided society, where unionists on the one hand want to strengthen the region's position within the United Kingdom, and nationalists on the other want to unite the region with Ireland. This essay studies the possible implications that Brexit might have on the people of Northern Ireland and the political stalemate in the region. It does so by analysing the arguably the most influential discourse, the British Government's, on Northern Ireland's role in the Brexit negotiations with a version of Fairclough's critical discourse analysis, and comparing the results to the existing literature on the subject to further deepen the analysis. The essay finds that the British Government's discourse in different ways preserves the status-quo in Northern Ireland, and by doing so gives unionists and nationalists both fear and hope for the future.

Keywords: Northern Ireland, Brexit, Discourse, Discourse Analysis,

Word count: 9902

BEGREPP OCH FÖRKORTNINGAR:

Nedanstående begrepp och deras relation till varandra är värdefulla för att förstå situationen på Nordirland och vidare uppsatsens problemformulering.

Protestanter = De som tillhör det protestantiska trossamfundet inom kristendomen, utgörs på Nordirland till största del av → **Unionister** = Den politiska benämningen på de som ser sig som "brittiska" och vill behålla sin status som en del av Förenade kungadömet (United Kingdom). → **Lojalister** = Militant rörelse inom unionismen.

DUP = Democratic Unionist Party: det största unionistiska politiska partiet

Katoliker = De som tillhör det katolska trossamfundet inom kristendomen, utgörs på Nordirland till största del av → **Nationalister**: Den politiska benämningen på de som önskar se Nordirland återförenas med Irland och ser sig som "irländska" → **Republikaner**: Militant rörelse inom nationalismen.

Sinn Féin = Det största nationalistiska politiska partiet

IRA = Irish Republican Army = Militant grupp som med våld slogs för ett återförenat Irland under den våldsamma period som brukar kallas "The Troubles".

Innehållsförteckning

1	INLEDNING	5
1.1	BAKGRUND	5
1.2	PROBLEMFÖRMULERING	8
1.3	SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNING	9
1.4	TIDIGARE FORSKNING	11
1.4.1	<i>Northern Ireland and Brexit: Three effects on ‘the border in the mind’ av Cathy Gormley-Heenan och Arthur Aughey</i>	12
1.4.2	<i>From identity politics to identity change. Exogenous shocks, constitutional moments and the impact of Brexit on the island of Ireland av Jennifer Todd</i>	13
2	DISKURSANALYTISK METOD	15
2.1	DEN KRITISKA DISKURSANALYSEN	15
2.2	FAIRCLOUGHS TREDIMENSIONELLA KRITISKA DISKURSANALYS	16
2.3	METODOLOGISKA AVVÄGNINGAR OCH AVGRÄNSNINGAR	17
2.4	OPERATIONALISERING	18
2.4.1	<i>Den textanalytiska nivån</i>	18
2.4.2	<i>Den diskursiva praktikens nivå</i>	18
2.4.3	<i>Den sociala praktikens nivå</i>	19
2.4.4	<i>Operationalisering i relation till syfte</i>	19
3	MATERIAL	20
3.1	<i>“POSITION PAPER - NORTHERN IRELAND AND IRELAND”</i>	20
3.2	<i>“THE FUTURE RELATIONSHIP BETWEEN THE UNITED KINGDOM AND THE EUROPEAN UNION”</i>	21
3.3	<i>“UK GOVERNMENT COMMENTS TO NORTHERN IRELAND AND ITS INTEGRAL PLACE IN THE UNITED KINGDOM”</i>	22
3.4	<i>“LETTER FROM THE PRIME MINISTER TO PRESIDENT JUNCKER AND PRESIDENT TUSK”</i>	22
4	ANALYS OCH RESULTAT	23
4.1	DEN TEXTANALYTISKA NIVÅN	23
4.1.1	<i>Position paper - Northern Ireland and Ireland</i>	23
4.1.2	<i>The future relationship between the United Kingdom and the European Union</i>	24
4.1.3	<i>UK Government comments to Northern Ireland and its integral place in the United Kingdom</i>	25
4.1.4	<i>Letter from the Prime Minister to President Juncker and President Tusk</i>	26
4.1.5	<i>Sammanfattning</i>	27
4.2	DEN DISKURSIVA PRAKTIKENS NIVÅ	28
4.2.1	<i>Den brittiska kontexten överlag</i>	28
4.2.2	<i>Den nordirländska kontexten</i>	28
4.3	DEN SOCIALA PRAKTIKENS NIVÅ	29
4.3.1	<i>Unionister</i>	29
4.3.2	<i>Nationalister</i>	30
5	DISKUSSION	32
6	SLUTSATSER	35
7	REFERENSER	36

1 Inledning

Brexit har sedan omröstningen i juni 2016 kommit att dominera såväl brittiska och irländska som utländska medier, och är ännu inte färdigdiskuterat. Det råder fortfarande stora oenigheter kring hur avtalet ska utformas. En av de mest centrala aspekterna av brexit som kommit att stå i centrum av alla debatter är Nordirlands roll i utträdet. Hur Storbritanniens utträdesavtal till slut kommer att utformas, och hur samtalen kring detta ter sig, påverkar i högsta grad invånarna på den irländska ön, och i synnerhet dem på Nordirland. Efter närmare två decennier av vad man skulle kunna kalla för stabilitet mellan unionister och nationalisterna, som utgör de politiska "lägren" i regionen, har brexit åter satt Nordirland på den politiska agendan, vilket vissa menar nu hotar hela den grund som stabiliteten i regionen bygger på. Denna uppsats kommer att studera den brittiska regeringens, den mest centrala aktören i brexitförhandlingarna, diskurs kring just Nordirlands roll i brexitförhandlingarna och hur denna diskurs kan tänkas påverka regionens invånares syn på situationen.

1.1 Bakgrund

Området Nordirland är och har under flera århundraden varit ett i hög grad delat samhälle, där protestantiska unionister som vill förbli en del av Storbritannien och katolska nationalisterna som önskar se Nordirland återförenas med Irland, mer eller mindre utgör två separata samhällen inom regionen. Över hela Nordirland, och inte minst i de större städerna Belfast och Londonderry/Derry, lever de båda grupperna i hög grad segregerat (Nolan, 2017). Den irländska ön kontrollerades under flera århundraden av britterna, vilka aldrig lyckades etablera en gemensam brittisk nationell identitet på ön (O'Leary & McGarry 1996, s. 101). Detta slutade år 1921 med att Irland förklarades självständigt från det brittiska imperiet, med undantag för regionen Ulster (idag Nordirland) där den protestantiska befolkningen vägrade skiljas

från det brittiska styret (O’Leary & Arthur 1990, s. 4). Under årtiondena som följde styrdes regionen av en unionistisk regering (Ruane & Todd 1996, s. 117) som började utföra inofficiella våldsamma attacker på den katolska nationalistiska minoriteten (Ibid, s. 118) och kom att systematiskt diskriminera katoliker genom exempelvis så kallad gerrymandering (att utforma valdistrikt så att de ska säkra en viss politisk majoritet) och sämre bemötande på bland annat bostads- och arbetsmarknaden (Ibid, s. 124).

Spänningarna mellan grupperna nådde sin kulmen i modern tid i slutet på 1960-talet då en tre decennier lång inbördeskrigsliknande konflikt bröt ut på Nordirland till följd av spridda katolska demonstrationer för medborgerliga rättigheter i regionen (Ruane & Todd 1996, s.129). De stridande parterna utgjordes huvudsakligen av den brittiska armén och IRA, men även mindre både lojalistiska och republikanska militära grupper (Cowell, 2018). År 1998 slöts slutligen det fredsavtal, “the Belfast (Good Friday) Agreement” (hädanefter förkortat “GFA”), vilket brukar ses som slutet för denna våldsamma period som kommit att kallas för “The Troubles”. Vid det laget hade över 3600 människor dött till följd av våldsamheterna (Ibid). En av anledningarna till att ett avtal till slut kunde slutas mellan de stridande parterna var den då förändrade europeiska kontexten; Storbritanniens och Irlands inträden i Europeiska unionen (Laffan 2005, s. 166). Medlemskapen förändrade dels dynamiken mellan Storbritannien och Irland, dels mellan nord och syd på den irländska ön (Ibid, s. 183), då EU kom att utgöra en inofficiell arena för irländska och brittiska ministrar att diskutera situationen på Nordirland samtidigt som det blev ett medel för att internationalisera konflikten i regionen (Ibid, s. 171).

Även om EU inte var en central aktör i utformandet av GFA, kan man se hur både avtalets olika institutioner, och sättet det kom att implementeras på, liknar hur EU är uppbyggt (Laffan 2005, s. 173). Grundandet av EU presenterades som ett fredsprojekt under kalla kriget, och erbjöd i sitt utformande en modell för mellanstatliga relationer baserade på samarbete, interdependens och ömsesidigt beroende (Ibid). Både språket inom EU och den politiska stilen som karakteriserar unionen (problemlösning, partnerskap, experimenterande, innovation och långa förhandlingar) erbjöd ett förhandlingsätt som kom att karakterisera både funktionen och implementeringen av GFA (Ibid). De institutioner som fastslogs och uppkom på Nordirland i och med GFA speglar i flera avseenden dem inom EU. Det så kallade “North/South Ministerial

Council” bär många likheter med ministerrådet, och mötena mellan den brittiska och irländska regeringens ledare liknar på många sätt det Europeiska rådet (Ibid). Dessa institutioner i avtalet är enligt många en stor bidragande faktor till att relationer och nätverk mellan de båda staterna och över den irländska gränsen på ön kunde skapas och utvecklas (Ibid, s. 184). Genom GFA fastslogs bland annat alla nordirländares rätt att erhålla både brittiskt och irländskt medborgarskap, djupgående gränsöverskridande samarbeten och den så kallade samtyckesprincipen vilken innebär att Nordirlands konstitutionella status är en fråga som endast regionens invånare kan bestämma över. Att regionen tillhör Storbritannien kan således ändras vid en folkomröstning om en majoritet röstar för ett förenande med Irland (The Belfast Agreement, 1998).

Många menar nu att den relativa stabiliteten på Nordirland hotas av Brexit, det vill säga den brittiska befolkningens beslut att lämna EU (Cox 2018, s. 1). Även om “lämnasidan” vann omröstningen, var det med allt annat än en överväldigande majoritet. Resultatet visade att 51,9 % av väljarna i den brittiska unionen ville lämna EU, medan 48,1 % röstade för att stanna (BBC, 2016). England var den nation i unionen med flest “lämnväljare”, där 53,4 % röstade för utträde (Ibid), medan en majoritet på Skottland och Nordirland (62 % respektive 55,8 %) istället röstade för att stanna i EU (Ibid). Omröstningen i sig spår på segregationen på Nordirland då en klar majoritet av unionister röstade för att lämna EU, medan en ännu större majoritet av nationalisterna röstade för att stanna kvar (Cox 2018, s. 2). Brexit påverkar dessutom synen på Storbritannien som en opartisk medlare i konflikten mellan unionister och nationalisterna då det brittiska konservativa partiets majoritet är beroende av stöd från det unionistiska partiet DUP (Ibid). Omröstningen har också åter skapat spänningar mellan Storbritannien och Irland. Det finns en oro att de relationer och nätverk som byggts upp sedan 80-talet är hotade, och att konflikten på Nordirland nu kan falla tillbaka i gamla mönster (Ibid, s. 2).

En aspekt som kommit att dominera brexitförhandlingarna och Nordirlands roll i dessa är gränsen mot Irland. Både EU och Storbritannien har varit fast beslutna att behålla den “mjuka” nästan osynliga gräns med rörelsefrihet för både människor och varor, dels tack vare nära samarbeten mellan Storbritannien och Irland och dels tack vare att båda nationerna är medlemmar i EU (Campbell 2019). När Storbritannien nu planerar att lämna EU, inklusive dess tullunion, blir det svårt att bibehålla den mjuka gränsen, något som tydligt framkommit i förhandlingarna (Ibid). Av denna anledning

har förslag på ett så kallat backstop lagts fram; ett skyddsnet för den irländska gränsen som i så fall skulle träda i kraft om det slutgiltiga avtalet inte lyckas hålla den mjuka gräns som finns idag (Ibid). Detta skyddsnet skulle i så fall se till att skydda de gränsöverskridande samarbeten som finns idag, stödja den gemensamma ekonomin på den irländska ön och skydda GFA och dess institutioner. Förslaget har dock mött starkt motstånd i det brittiska parlamentet, i synnerhet från det unionistiska partiet DUP som befarar att ett specialarrangemang för Nordirland skulle försvaga regionens anknytningar till Storbritannien (Ibid). Gränsen mellan Nordirland och Irland har således blivit en vitt omdiskuterad och polariserande fråga, inte minst på Nordirland då det nationalistiska partiet Sinn Féin stödjer förslaget för skyddsnetet och menar att ett brexit utan avtal bäddar för en folkomröstning kring huruvida Nordirland ska förenas med Republiken Irland (Stewart & O'Carroll, 2019).

GFA, avtalet som satte stopp för våldsamheterna för två decennier sedan, utgör nu en slags låsmekanism för förhandlingarna i och med att båda grupperna i enlighet med avtalet ska betraktas som jämlika och garanteras lika mycket inflytande i regionen samtidigt som de har motsatt syn på Nordirlands framtid. Unionism är egentligen bara ett annat ord för brittisk nationalism, varför det på Nordirland i enlighet med GFA finns två olika nationalismer med samma garanterade status (Emerson, 2017). Nordirland kommer tillhöra Storbritannien så länge en majoritet i regionen inte röstar för att förenas med Irland vilket kan ses som att unionismen i dagsläget har ett övertag i regionen, i alla fall i väntan på att frågan om ett förenat Irland på allvar tas upp igen (Ibid). I och med brexit har dock denna fråga alltså, i alla fall i viss mån, åter aktualiserats, varför Nordirlands framtid i mångt och mycket hänger på Storbritanniens slutliga utträdesavtal.

1.2 Problemformulering

The Belfast (Good Friday) Agreement slöts mellan nationalisterna och unionisterna för mer än två decennier sedan, och det europeiska sammanhanget spelade en stor roll för att avtalet alls kunde slutas. GFA kan fortfarande ses som avgörande för stabiliteten och freden i regionen då sprickan och segregeringen mellan unionister och

nationalister fortfarande är väldigt djup. Gränsen mellan Storbritannien och Irland har sedan avtalet slöts år 1998 präglats av rörelsefrihet. Denna "mjuka" gräns kan ses som ytterligare en anledning till att freden i regionen varit så stabil. Brexit stör nu denna stabilitet, och kan antas skapa ytterligare polarisering mellan unionister och nationalister på Nordirland.

Det grundläggande problem denna uppsats baseras på, och ämnar förklara, kan därför sammanfattas som att brexit, och diskursen kring utträdesförhandlingarna i stort, med all sannolikhet får effekter på det segregerade och polariserade Nordirland och dess invånare. De båda grupperna i regionen vill åt motsatt håll i förhandlingarna, där unionisterna i så hög grad som möjligt vill integreras med Storbritannien och nationalisterna i så hög grad som möjligt vill förenas och integreras med Irland. Ur ett mer generellt perspektiv kan man se detta som *två* fall av integrering kontra desintegrering, men även utifrån nationsbildningsteori. Först och främst handlade Brexit i sig om att desintegrera Storbritannien från den bredare europeiska gemenskapen, samtidigt som själva utträdesförhandlingarna på Nordirland kommit att handla om att integreras eller desintegreras med den brittiska unionen eller Irland. Denna konflikt kan även ses som två försök till nationsbildning, i konflikten handlar om hur unionister och nationalister anser att Nordirland tillhör antingen Storbritannien eller Irland, och således att olika nationella identiteter är starkast i regionen.

1.3 Syfte och frågeställning

Denna uppsats syfte är att på djupet studera Nordirlands roll i brexitförhandlingarna. Syftet har i sin tur delats upp i två delsyften, som tillsammans kan ge det djupa uppsatsen ämnet uppnå. Det första delsyftet är att analysera den brittiska regeringens diskurs kring Nordirlands roll i brexitförhandlingarna och vad detta utifrån den bredare kontexten kan tänkas signalera till regionens invånare. Det andra delsyftet är att använda resultatet från diskursanalysen och ställa det emot den tidigare forskningen om brexit med avseende på Nordirland och dess invånare, samt diskutera huruvida denna verkar stämma överens med resultatet eller inte.

Med hjälp av kritisk diskursanalys kommer uppsatsen alltså först att analysera hur den brittiska regeringen framställer Nordirlands roll i brexit. Diskurser, det vill säga bestämda sätt att tala om och förstå världen (Winther Jörgensen & Phillips 2000, s. 7), bidrar till att forma vår uppfattning av omvärlden, våra identiteter och sociala relationer. Diskursanalysen bidrar i detta fall således till att förstå hur situationen på Nordirland påverkas av hur regeringen talar om utträdet. Valet att fokusera på den brittiska regeringen som aktör grundar sig i att denna kan ses som den absolut mest centrala aktören i brexitförhandlingarna. Det är den brittiska regeringens uppgift att ta fram förslag till och bestämma riktningen på det slutgiltiga avtalet. Eftersom den spända situation som råder mellan de två grupperna på Nordirland och deras olika syn på vad som bör ingå i avtalet kommit att stå i centrum av förhandlingarna, är det denna uppsats utgångspunkt att den brittiska regeringens diskurs kring Nordirlands roll i brexit är den största och mest inflytelserika för invånarna i regionen.

Vidare ämnar uppsatsen som sagt även diskutera den tidigare forskningen i ljuset av denna diskurs. Den tidigare forskning som tas upp i denna uppsats berör främst vilka effekter brexit får på det nordirländska samhället och dess invånare med fokus på framför allt identitet, där båda verken kommer fram till att brexit bäddar för förändring och ett ifrågasättande av den politiska situationen i regionen. De båda verken har dock olika syn på vad detta kan leda till rent politiskt på Nordirland, och delvis även hur situationen kan komma att uppfattas av regionens invånare. Denna uppsats kommer således att ifrågasätta och utvärdera de poänger och slutsatser som den tidigare forskningen drar, utifrån analysen av den brittiska regeringens diskurs kring Nordirlands roll i brexitförhandlingarna.

Utifrån ovanstående problem och syftesformulering har två centrala frågeställningar formulerats för att uppfylla uppsatsens två delsyften:

- *Hur ser den brittiska regeringens diskurs kring Nordirlands roll i brexitförhandlingarna ut och hur kan diskursen tänkas påverka regionens invånares syn på situationen?*
- *Hur väl stämmer analysen av den brittiska regeringens diskurs kring Nordirlands roll i brexit överens med den tidigare forskningen?*

1.4 Tidigare forskning

Brexit har genererat en lång rad studier, och fortsätter förundra och inspirera forskare. Redan före omröstningen 2016 publicerade till exempel Ailsa Henderson et al. artikeln "England, Englishness and Brexit" i vilken författarna genom att undersöka engelsmännens attityder gentemot EU sedan 1975 mer eller mindre förutspår omröstningens resultat och vilka effekter detta kan få för Storbritannien som helhet. De kommer fram till att en full förståelse för dynamiken bakom Storbritanniens utträde ur EU kräver enskilda analyser av de nationer som utgör den brittiska unionen (Henderson et. al 2016, s. 198). De menar också att de kampanjer som förts i samband med omröstningen kan komma att utgöra en del av en process genom vilken politiska och bredare identiteter formas. Omröstningen påverkar i författarnas mening således inte enbart Storbritanniens framtida relation med EU, utan även Storbritanniens framtid som livskraftig stat (Ibid).

Nedan presenteras ytterligare två verk mer ingående som närmare berör denna uppsats perspektiv på brexit, det vill säga hur utträdet kan komma att påverka det nordirländska samhället. I det första verket redogör *Gormley-Heenan och Aughey* för flera effekter som brexit kan komma att ha på regionen vad gäller identitet, partipolitik och konstitutionen, och ser brexit som början på en allt mer instabil och osäker tid politiskt på Nordirland. Det andra verket, skrivet av *Jennifer Todd*, har en del gemensamt med det första eftersom hon ser brexits effekter på den irländska ön utifrån identiteter och identitetsskapande. Detta verk har en tydligare teoretisk förankring, då hon väljer att förklara regionens utmaningar och möjligheter utifrån teoribildningen kring identity politics. Till skillnad från Gormley-Heenan och Augheys verk ser Todd brexit som ett möjligt medel att faktiskt i grunden förändra det politiska dödsläget på Nordirland, även om de politiska identiteterna i regionen fortfarande är starkt cementerade och utgör ett hinder för denna förändring.

Båda dessa verk ligger nära både uppsatsens problem och syftesformulering samt valet av metod. Båda verken studerar just brexit utifrån ett nordirländskt perspektiv, och har ett tydligt fokus på identitet och identitetsförändring vilket även är centralt inom den kritiska diskursanalysen då identiteter och sociala relationer är något som sägs förändras och skapas av bland annat diskurser (Winther Jörgensen & Phillips

2000, s. 71). Av denna anledning kan dessa verk betraktas som mer centrala för denna studie. De kan i och med detta därför också lättare analyseras utifrån denna uppsats studieobjekt, det vill säga den brittiska regeringens diskurs kring Nordirlands roll i brexit.

1.4.1 *Northern Ireland and Brexit: Three effects on 'the border in the mind'* av Cathy Gormley-Heenan och Arthur Aughey

Gormley-Heenan och Aughey skriver i sin artikel som publicerades i *The British Journal of Politics and International Relations* år 2017 om hur brexit åter aktualiserat flera olika dimensioner av gränsen på Nordirland, med fokus på vad de kallar för “the border in the mind” (hädanefter “den föreställda gränsen”), och hur denna påverkar bland annat identitet, partipolitik och konstitutionella frågor. Artikeln tar avstamp i att det inte finns något ideologiskt murbruk i form av en gemensam nationell identitet som håller grupperna i regionen samman, och att den politiska stabiliteten alltid står “i relation” till den andra gruppen. Detta exemplifierar författarna bland annat med den samtyckesprincip som regionens politiska stabilitet (genom GFA) bygger på: Kort sagt behöver unionister samtycke från nationalisterna för att uppnå sitt mål att säkra en stark position inom den brittiska unionen, precis som nationalisterna behöver unionisternas samtycke för att uppnå sitt mål att förenas med Irland. I och med brexit påvisas hur paradoxal denna princip är, och hur den ger upphov till ny oenighet grupperna emellan. Författarna tar sedan upp hur medlemskapet i EU minskade spänningarna i regionen och möjliggjorde för invånarna på Nordirland att identifiera sig som antingen brittiska, irländska, europeiska eller rent av en kombination av de olika identiteterna. Detta gjorde att gränsen som skiljer Nordirland och Storbritannien från Irland blev mindre viktig i sammanhanget, och att man slutade diskutera den alltför eftersom den tappade sin betydelse. I och med brexit har gränsen som skiljer Irland från Nordirland och Storbritannien återigen blivit aktuell, och de förväntningar som vuxit fram över två decennier kring hur parterna i överenskommelsen (GFA) står i relation till varandra störs.

Detta lyfter enligt författarna frågor om samtycke och politisk identitet. Brexit har åter gett liv åt “den föreställda gränsen” och identitet. Den tidigare möjligheten att kunna se sig själv som britt, irländare eller europé dämpade spänningen i de båda gruppernas

inställning till varandra. Vidare menar de att om brexit istället återinför det tidigare binära valet mellan att vara britt eller irländsk kommer det att få stora effekter på invånarnas syn på sin nationella identitet. Antingen ser man enligt författarna brexit som ett sätt att (för unionisterna) “ta tillbaka landet” eller som att (för nationalisterna) “vakna upp i ett nytt land”. Pragmatiska nationalister kommer behöva omvärdera vad det innebär för dem att leva i Storbritannien, trots att de *känner sig* irländska, utan “skydd” från EU och en gemensam identitet med irländarna som också kan kalla sig “europeiska”. Detta blir ännu viktigare då brexit kan ses som en unionistisk “seger” på Nordirland, då det är så den politiska dynamiken på Nordirland fungerar; en sidas seger är den andra sidans förlust.

Dessa effekter på identitet får även konsekvenser för de politiska partierna i regionen. Det nationalistiska partiet Sinn Féin lyckades inför brexitomröstningen mobilisera fler unga nationalistiska väljare, vilket ledde till en stor ökning av den totala nationalistiska väljarkåren, och satte återigen förenande med Irland på den politiska agendan. Detta menar författarna öppnar upp för ytterligare mobilisering baserad på de ovan beskrivna identitetseffekterna, både norr och söder om den irländska gränsen. Vidare menar författarna att det ökade stödet för Allianspartiet, det enda icke-nationalistiska partiet som var för att stanna i EU, kan förklaras av “pro-EU” unionistiska väljare. Dessa nya väljarmönster (ökningen av nationalistiska väljare och förändrade partipreferenser) kan enligt författarna bero på identitetseffekterna av brexit, och bäddar för konstitutionella effekter. Efter att GFA-avtalet slöts 1998 kom både det nationalistiska målet om irländsk förening och det unionistiska målet att fullt ut integreras i den brittiska unionen att ses som orealistiska politiska förslag. Även här anser författarna att brexit kommit att störa de politiska förväntningarna i regionen, och åter aktualiserat de konstitutionella alternativ som så länge setts som orealistiska. Sammantaget menar författarna att de effekter brexit har på identiteterna, partipolitiken och konstitutionen på Nordirland får direkta effekter på den politiska stabiliteten i området, och slår slutligen slutligen fast att brexit inte ser ut att få en “friktionslös” utgång, utan snarare bäddar för ett återvändande av krispolitik i regionen.

1.4.2 From identity politics to identity change. Exogenous shocks, constitutional moments and the impact of Brexit on the island of Ireland av Jennifer Todd

Jennifer Todd skriver likt Gormley-Heenan och Aughey i sin artikel publicerad i *Irish Studies in International Affairs* i november 2017 om de möjligheter och utmaningar som Nordirland står inför efter brexit med avseende på identitetspolitik. Enligt Todd tar identitetspolitiken allt mer plats i politiken, och exemplifierar detta med bland annat Trumps önskan att “make America great again” och brexits lämnasidas önskan att “take back control”. Todd börjar med att förklara att varken utmaningarna eller möjligheterna som Nordirland står inför kan förstås utan att först bena ut begreppet “identity politics”, där Todds slutsats är att politiska identiteter bör ses som föränderliga snarare än homogena.

Utmaningen för Nordirland ligger därför i att finna de institutionella och politiska incitament som kan leda till en mer öppen och bestämd riktning för regionen baserad på dialog. Kollektiva identiteter skapas och förändras enligt Todd genom relationella sociala praktiker, både inom den kollektiva identiteten och från utomstående påtryckningar. Identitetspolitik är enligt Todd dock svår att bryta, “identity groups” får både psykologiska och politiska fördelar genom ett uppfyllt behov av solidaritet, självkänsla och en tydlig differentiering från “de andra”. De kan dessutom vara ännu svårare att bryta i tider av kris och instabilitet då den kollektiva identiteten kan ge politisk, kulturell och ekonomisk trygghet.

Todd menar dock att en förändring av detta kan ske vid exogena chocker, till exempel brexit. När det blir uppenbart att det rådande identitets-“status quo” inte längre fungerar kan identitetsförändringar bli verklighet. Detta kopplar hon sedan till vad som kallas “constitutional moments” (vilket hon menar att brexit kan ses som) och förklarar att dessa utgörs av perioder då politiska och allmänna diskussioner skapar en ny ram för framtida politik, och i och med det ett nytt politiskt samhälle. Situationen på Nordirland, och dess relation till Irland, utgör ett exempel på både de faror som är förknippade med identity politics, och hur det är att bryta sådana politiska formationer. I och med brexit anser Todd dock att det finns både en möjlighet och ett incitament att bryta den identitetspolitik som präglar regionen. Vidare menar hon även att brexit öppnar för den irländska regeringen att ta fram politiska förslag för regionen som kan bemöta de faror som brexit kan innebära för Nordirland. Detta skulle innebära att man ser bortom irrendistisk politik, det vill säga att till varje pris få den egna gruppens röst hörd, och fångar detta “constitutional moment” som kan skapa nya samhällen med gemensamma mål.

2 Diskursanalytisk metod

Denna uppsats tillämpar diskursanalys som metod. Genom denna metod undersöker man olika sociala kommunikationsprocesser (Winther Jørgensen & Phillips 2000, s. 8.) och sätt att tala på (diskurser) vilka i sin tur bidrar till att forma och förändra hur vi ser på vår omvärld, våra identiteter och sociala relationer (Ibid, s. 7). Diskursanalys är en bred metod som kan delas upp i många olika inriktningar, där denna uppsats kommer använda sig av de centrala aspekterna av Norman Faircloughs tredimensionella kritiska diskursanalys. Gemensamt för alla former av diskursanalyser är dock att de inte bara kommer med metodologiska ansatser, utan även med teoretiska premisser (Ibid, s. 10). Teori och metod är alltså nära sammanlänkade i diskursanalysen, varför denna uppsats valt att behandla både metod och teori i samma kapitel. Detta kapitel kommer följaktligen att först redogöra för de teoretiska antaganden som ligger till grund för kritisk diskursanaly och sedan mer ingående redogöra för Faircloughs tredimensionella analys och hur denna rent analytiskt kan användas. Kapitlet innehåller ett avsnitt med förtydliganden och avvägningar som gjorts i samband med valet av metod och hur detta påverkar uppsatsen, och ett avsnitt där den tredimensionella analysen operationaliseras för just denna uppsats.

2.1 Den kritiska diskursanalysen

Den kritiska diskursanalysen bygger likt i princip all diskursanalys på socialkonstruktivismen. Socialkonstruktivismen betraktar kunskap och världsbilder som subjektiva; verkligheten, den sociala världen, och den kunskap vi kan nå om denna är aldrig objektiv, utan skapas av vårt eget sätt att kategorisera den. Sättet vi uppfattar världen på skapas och förändras istället genom socialt och diskursivt handlande (Winther Jørgensen & Phillips 2000, s. 11). I den kritiska diskursanalysen ses diskursiva praktiker (skapandet och mottagandet av text) som starkt bidragande

till konstruerandet av den sociala världen. Det är denna relation, mellan diskursiv praktik och social utveckling, som den kritiska diskursanalysen syftar till att problematisera och undersöka (Ibid, s. 66-67), det vill säga analysera vilka effekter diskurser kan ha på det bredare sociala sammanhanget. Vidare menar den kritiska diskursanalysen att diskurser inte enbart påverkar den sociala världen, utan även påverkas av den och andra diskursiva och sociala praktiker. Diskurser står i ett så kallat dialektiskt förhållande till andra sociala praktiker och diskurser, och kan således både forma och spegla dessa (Ibid, s. 68). Relationen mellan den undersökta diskursen och det bredare sociala sammanhanget kan således gå åt båda hållen, där de båda påverkar varandra.

2.2 Faircloughs tredimensionella kritiska diskursanalys

Norman Faircloughs tredimensionella analys utgör ett verktyg för att rent metodologiskt kunna utföra kritisk diskursanalys i forskning. Analysen av diskurser baseras på två dimensioner: Det kommunikativa språkbruket (dvs någon form av text) och diskursordningen, vilken kan beskrivas som de diskurser som används inom det bredare sociala sammanhang diskursen verkar inom. Inom en diskursordning finns alltså flera olika diskurser, som tal och texter tolkas genom (Winther Jørgensen & Phillips 2000, s. 73). Dessa två dimensioner hänger ihop genom att varje fall av språkbruk kan ses som en social praktik (det bredare sociala sammanhanget som diskursen verkar inom), i att de antingen bidrar till att behålla eller ifrågasätter den rådande diskursordningen, det vill säga de rådande diskurserna inom det sociala sammanhanget (Ibid, s. 76).

Alla fall av språkbruk ska därför analyseras utifrån tre dimensioner (eller nivåer, som de hädanefter kommer beskrivas som); som text, som diskursiv praktik och som social praktik, där relationen mellan den faktiska texten och den sociala praktiken förmedlas genom den diskursiva praktiken (Winther Jørgensen & Phillips 2000, s. 74-75). Vid analyserandet av den faktiska texten ser man till dess lingvistisk och formella egenskaper (Ibid, s. 75). På den diskurspraktiska nivån ser man till själva produktionen och konsumtionen av texten (Ibid, s. 74) och fokuserar på att redogöra för vilka existerande diskursiva genrer den undersökta diskursen bygger på och som

således formar dess innehåll och hur detta uppfattas av mottagaren. På den sista nivån är det slutligen forskarens uppgift att resonera kring hur den diskursiva praktiken påverkar den sociala praktiken som diskursen verkar inom (Ibid).

2.3 Metodologiska avvägningar och avgränsningar

Att använda sig av diskursanalys kräver en hög grad av transparens och intersubjektivitet av forskaren. Eftersom diskursanalysen utgår ifrån att verkligheten inte finns objektivt, utan är socialt skapad blir det svårt att argumentera för hur man som forskare kan förhålla sig till "sanningen" man kommer fram till genom sitt resultat (Winther Jörgensen & Phillips, 2000 s. 29). Det är därför viktigt att genomgående vara så tydlig och transparent som möjligt i sin diskursanalys, vilket denna uppsats ämnar vara. Ett annat sätt att aningen värja sig mot denna kritik är att göra följande påpekande: Eftersom man aldrig kan nå den verklighet som ligger utanför den vi själva konstruerar genom exempelvis diskurser, är det just diskursen som analyseras. Istället för att försöka utröna vad som är sant fokuserar man på att identifiera vad som sägs, och vilka konsekvenser detta kan få (Ibid, s. 28). I just denna uppsats är därför inte syftet att ta ställning till hur avtalet borde utformas, eller vilka konsekvenser brexit kommer få rent tekniskt. Syftet ligger istället i att klargöra vad den brittiska regeringens diskurs kring Nordirlands roll i brexit kan komma att få för effekter i sammanhanget, och hur väl resultatet verkar stämma överens med den tidigare forskningen.

Slutligen är det viktigt att poängtera att denna uppsats inte tar hela Faircloughs kritiska diskursanalys i beaktande. Då denna uppsats är begränsad både med avseende på tid och omfång finns det inte utrymme att till fullo genomföra Faircloughs tredimensionella analys, varför endast de mest centrala aspekterna som presenterats ovan kommer användas i denna analys. Det är inte ovanligt att avgränsningar likt denna görs inom diskursanalys, och ofta är det en fördel att kombinera olika diskursanalytiska angreppssätt med varandra och andra perspektiv utanför det diskursanalytiska för att få en bredare förståelse för fenomenet man undersöker (Winter Jörgensen & Phillips 2000, s. 10). En operationalisering av Faircloughs tre

nivåer för analys i relation till just denna uppsats kommer därför att presenteras i avsnittet nedan.

2.4 Operationalisering

I detta avsnitt redogörs för hur Faircloughs tredimensionella kritiska diskursanalys kommer tillämpas på materialet i denna uppsats. Sambandet mellan texten och den bredare sociala praktiken förklarar i just denna uppsats hur den brittiska regeringens diskurs kring Nordirlands roll i brexit kan få påverka invånarnas syn på situationen. Detta samband kommer att analyseras på följande sätt:

2.4.1 Den textanalytiska nivån

På den första nivån kommer fokus i denna uppsats ligga på att kartlägga vilka ord och begrepp som kan sägas rama in det som sägs i materialet, så kallade nyckelord. Materialet kommer först att analyseras var för sig så att sökandet efter nyckelord i ett första skede enbart utgår från det enskilda materialet, och sedan sammanfattas så att gemensamma nyckelord och begrepp för allt material ska kunna fastslås.

2.4.2 Den diskursiva praktikens nivå

Den diskursiva praktikens nivå syftar till att binda samman och kontextualisera textanalysens relation till den sociala praktiken, och redogöra för den så kallade diskursordningen som den undersökta diskursen verkar inom. I denna uppsats har detta tolkats som att *kontexten* diskursen verkar inom måste förtydligas, och vilka *förväntningar* som olika *grupper* inom denna kontext kan tänkas ha på aktörens (den brittiska regeringen) syn på situationen (Nordirlands roll i brexit).

De kontexter som kommer att tas hänsyn till och som analysen kommer att ta i beaktande, är:

1. Den brittiska kontexten som helhet
2. Den nordirländska kontexten med a) unionister och b) nationalisterna

Eftersom uppsatsens historiska bakgrunds- och kontextavsnitt redan behandlar och redogör för det sammanhang som diskursen verkar inom, kommer denna nivå i analysen att mer eller mindre utgöras av en sammanfattning av vad som redan beskrivits.

2.4.3 Den sociala praktikens nivå

På den sociala praktikens nivå analyseras slutligen hur den brittiska regeringens diskurs kan tolkas av invånare på Nordirland utifrån den vidare kontexten som beskrivs på den diskursiva praktikens nivå. Detta görs utifrån dels ett unionistiskt och dels ett nationalistiskt perspektiv, då diskursen väntas påverka de olika grupperna på väldigt olika sätt. Eftersom frågan som ska besvaras i denna uppsats rör vad den brittiska regeringens diskurs kring Nordirlands roll i brexit kan signalera till Nordirlands invånare, ter det sig självklart att det bredare sociala sammanhanget (den sociala praktiken) i denna uppsats tolkas som just *Nordirland i ljuset av brexit*.

2.4.4 Operationalisering i relation till syfte

Trots att ovanstående metodologiska avgränsningar gjorts kommer resultatet fortfarande att kunna förmedla värdefull information om den diskurs och det fenomen uppsatsen ämnar undersöka. Att göra en djupgående textanalys som synliggör nyckelbegrepp i materialet, för att sedan analysera detta utifrån det diskursiva sammanhanget som texten existerar inom och slutligen koppla texten till den bredare sociala praktiken och hur denna kan tänkas påverkas, kommer uppsatsens frågeställning kunna besvaras och syftet uppfyllas. Genom att dessutom diskutera detta resultat utifrån, och ställa det mot den tidigare forskningen får uppsatsen ytterligare djup och kan med större säkerhet säga oss något om just den brittiska regeringens diskurs kring Nordirlands roll i brexit.

3 Material

Valet av material i kritisk diskursanalys baseras på flera saker; hur man valt att formulera sitt problem, hur väl man kan avgöra vad som är relevant inom just den sociala praktik man undersöker och huruvida man har tillgång till materialet man vill undersöka (Winther Jørgensen & Phillips 2000, s. 84). Utöver detta formuleras få krav på materialet, varför denna uppsats utformat två egna krav som ställts på materialet utifrån uppsatsens syfte. Det första kravet är därför att avsändaren till materialet bortom allt rimligt tvivel kan ses som just den brittiska regeringen. Det andra kravet är att materialet även berör ämnet brexit med fokus på Nordirland. Nedan kommer därför allt material att presenteras enskilt och utvärderas utifrån de krav som ställts på materialet. Allt material är hämtat från den brittiska regeringens officiella hemsida (www.gov.uk).

Det material som presenteras rör sig över ett tidsspänn om 2,5 år och täcker således i princip hela perioden från själva omröstningen fram till idag. Analysen ämnar dock *inte* undersöka om någon förändring skett över tid. Att välja material från flera olika tidsperioder grundar sig enbart i att försöka få en så bred uppfattning om diskursen som möjligt. Genom att identifiera vad som är gemensamt för material som täcker en längre tidsperiod ämnar denna uppsats ytterligare kunna styrka att det resultat som presenteras representerar den brittiska regeringens faktiska diskurs kring Nordirlands roll i brexit.

3.1 “*Position paper - Northern Ireland and Ireland*”

Det första material som kommer analyseras är “Position Paper - Northern Ireland and Ireland” från augusti 2016. Dokumentet utgör den brittiska regeringens officiella riktlinjer kring hur Storbritannien ser på “[...] the unique circumstances of Northern Ireland and Ireland in light of the UK’s withdrawal from, and new partnership with, the European Union (EU)” (HM Government, 2017). På den brittiska regeringens

hemsida framgår att dokumentet är framtaget av “Northern Ireland Office” och “Department for Exiting the European Union”, medan det i positionspappret i fråga även framgår att dokumentet utgör positionen “by the United Kingdom”, och “Her Majesty’s Government”, det vill säga just den brittiska regeringen, står med på dokumentets försättsblad. Av denna anledning kan detta material anses utgöra den brittiska regeringens officiella ståndpunkt i frågan och uppfyller i högsta grad kravet på avsändare. Vidare behandlar dokumentet precis de ämnen som uppsatsen syftar till att undersöka, varför även kravet på ämne är uppfyllt.

3.2 *“The future relationship between the United Kingdom and the European Union”*

Det andra materialet som kommer analyseras utgörs av *de första sidorna* av dokumentet “The future relationship between the United Kingdom and the European Union” från juli 2018. Hela rapporten kommer inte att analyseras då den behandlar fler aspekter av brexit än enbart Nordirland, och utgörs av en betydligt större mängd sidor än övrigt material. Dokumentet handlar således inte specifikt om just Nordirland i relation till brexit, men allt som berörs går att se utifrån en nordirländsk kontext och berör de nordirländska medborgarna. I analysen kommer därför enbart de första tolv sidorna i rapporten att analyseras, då dessa utgörs av premiärminister Theresa Mays och statssekreterare Dominic Raabs förord till samt en verkställande summering av hela dokumentet. Dessa sidor fångar de centrala aspekterna av vad som står i dokumentet, inklusive en del hänvisningar till Nordirland tillika två högt uppsatta regeringsrepresentanters egna kommentarer till utträdet. Således kan även detta dokument anses uppfylla kravet på ämne.

I dokumentet framgår att rapporten presenterats för parlamentet av premiärministern “by Command of Her Majesty”. På den brittiska regeringens hemsida framgår även att dokumentet är framtaget av “Department for Exiting the European Union”, och “Her Majesty’s Government” står också med på dokumentets försättsblad. Således uppfyller dokumentet även kravet på avsändare.

3.3 *“UK Government comments to Northern Ireland and its integral place in the United Kingdom”*

Detta dokument, publicerat den nionde januari 2019, återger de övergripande åtgärder som ska försäkra att Nordirland får ett starkt inflytande på “the backstop process” (HM Government, 2019), vilken beskrevs i bakgrundsavsnittet till denna uppsats. Dokumentet liknar det första materialet för analys, beskrivet ovan, i att den lyfter just Nordirlands roll i brexitförhandlingarna, men har ett större fokus på regionen i förhållande till Storbritannien som union. Likt föregående material är detta dokument framtaget av “Department for Exiting the European Union” och “Her Majesty’s Government” är tryckt på försättsbladet. Då dokumentet dessutom heter just “UK Government comments to Northern Ireland and its integral place in the United Kingdom”, och med detta syftar på regionens plats i unionen i ljuset av brexit, anses både kravet på avsändare och ämne vara uppfyllt.

3.4 *“Letter from the Prime Minister to President Juncker and President Tusk”*

Den fjärde och sista texten som kommer att analyseras är ett brev från premiärminister Theresa May adresserat till Europeiska kommissionens ordförande Jean-Claude Juncker och Europeiska rådets ordförande Donald Tusk skrivet den 14 januari 2019. I brevet kommenterar hon de problem som präglat Storbritanniens utträdesavtal, med störst fokus på Nordirlands speciella situation i utträdet och de motsättningar som uppstått kring gränsen mot Irland. Mot denna bakgrund kan kravet på ämne anses vara uppfyllt. Den officiella avsändaren i materialet är premiärminister Theresa May. Då hon är den högst uppsatta och mest centrala personen i den brittiska regeringen kan hon anses vara en vedertagen företrädare för den brittiska regeringen i stort vilket gör att kravet på avsändare också uppfylls i materialet.

4 Analys och Resultat

4.1 Den textanalytiska nivån

4.1.1 *Position paper - Northern Ireland and Ireland*

Den brittiska regeringens förslag på vad som behöver tas i beaktande rörande Nordirlands “unika” position i Storbritannien i relation till brexit presenteras i positionsappret under fyra sektioner: 1) Bevarande av The Belfast (Good Friday) Agreement i alla avseenden 2) Upprätthållande av “the Common Travel Area” (som tillåter människor att fritt röra sig mellan Storbritannien och Irland) 3) Undvikande av en “hård” gräns för varutransporter och 4) Strävan att bevara nord-syd- och öst-väst-samarbeten (dvs mellan Nordirland och Irland samt mellan Storbritannien och Irland), inklusive energisamarbeten (HM Government, 2017).

Ett av de mest återkommande och mest centrala begreppen i dokumentet är *the Belfast (‘Good Friday’) Agreement* vars betydelse noga understryks, inte bara i sektionen om just avtalet självt, utan i samtliga sektioner och majoriteten av punkterna i dessa. Avtalet beskrivs som grunden till i princip alla samarbeten beskrivna i dokumentet och “berggrunden” till freden i regionen. Den politiska stabiliteten i Nordirland utmålas i dokumentet som helt beroende av att avtalet fortsätter fungera och följs (HM Government 2017, s. 3). Den brittiska regeringen skriver även att de tror både Storbritanniens regering, den irländska regeringen och EU “*share a strong desire to continue to safeguard the Belfast (‘Good Friday’) Agreement, and to ensure that nothing agreed as part of the UK’s exit in any way undermines the Agreement*” (Ibid, s. 4).

Tre nyckelord av liknande karaktär som sammanfattar hur just Nordirlands roll i förhandlingarna beskrivs i dokumentet är “*unique*”, “*special*” och “*particularly important*”. Dessa ord återkommer också genom hela dokumentet i samtliga

sektioner. Orden används även på enstaka ställen för att beskriva relationen mellan Storbritannien och Nordirland, men även relationen mellan Storbritannien och Irland. Även gränsen (“border”) är ett nyckelord som relateras till olika aspekter av dokumentets delar, där det främst skrivs om vikten att undvika en hård gräns mellan Nordirland och Irland: “*The UK therefore proposes that potential models for the land border are developed on the basis of [...] the crucial importance of avoiding a return to a hard border for the peace process in Northern Ireland.*” (HM Government 2017, s. 15)

I princip alla förslag till åtgärder som måste vidtas och överenskommelser som bör slutas tillskrivs behov av “flexible” och “imaginative” lösningar. I avsnittet som rör handelsfriheten i regionen står det att dialogen och överenskommelserna kring detta måste “[...] recognise the unique circumstances of the Northern Ireland-Ireland border. As the principles above outline, these facilitations will need to go beyond existing precedents and should be developed in a flexible and imaginative way” (HM Government 2017, s. 16). Här ser vi även hur Nordirlands “unique circumstances” uttrycks i samband med detta.

4.1.2 *The future relationship between the United Kingdom and the European Union*

I detta dokument läggs Storbritanniens förslag till och syn på den framtida relationen mellan den egna nationen och EU fram, i ljuset av utträdet. Dokumentet behandlar fyra huvudsakliga aspekter av det framtida samarbetet: Samarbete kring ekonomi och säkerhet, institutionella arrangemang samt gränsöverskridande och övriga samarbeten. Denna analys kommer som tidigare nämnts att enbart analysera den verkställande sammanfattningen som inleder dokumentet, samt premiärministern och statssekreterarens förord till dokumentet.

Genom hela summeringen beskrivs vikten av att skydda och stärka Storbritanniens suveränitet och union. I samband med detta nämns de skyldigheter man har gentemot Nordirland i att skydda fredsprocessen i regionen och undvika en hård gräns på ön: “*For the union, meeting commitments to Northern Ireland by protecting the peace process and avoiding a hard border [...]*” (HM Government 2018, s. 6). Nordirland nämns även flera gånger i den relativt korta summeringen, alltid i samband med *The*

Belfast (Good Friday) Agreement eller gränsen mot Irland och de åtaganden Storbritannien respektive EU har gentemot dessa: “*Taken together, such a partnership would see the UK and the EU meet their commitments to Northern Ireland and Ireland through the overall future relationship: preserving the constitutional and economic integrity of the UK; honouring the letter and the spirit of the Belfast (‘Good Friday’) Agreement; [...]*” (HM Government 2018, s. 9)

Ett flertal gånger i summeringen, och även i både Mays och Raabs förord till dokumentet, uttrycks hur brexit är ett sätt att “*take back control*” över bland annat Storbritanniens ekonomi och lagar, men också över nationsgränserna (där den enda gränsen på land just är den mellan Nordirland och Irland). May skriver i sitt förord att “*It [brexit] would end free movement, taking back control of the UK’s borders.*” (May, 2018). Gränsen (“*border*”) är i övrigt ett vanligt förekommande ord genom hela summeringen som relateras till bland annat de åtaganden som parterna har gentemot Nordirland och Irland, det framtida ekonomiska samarbetet och de övergripande målsättningarna för den framtida relationen i stort.

4.1.3 *UK Government comments to Northern Ireland and its integral place in the United Kingdom*

Dokumentet rör som tidigare nämnt den brittiska regeringens åtaganden gentemot Nordirland och dess roll i den brittiska unionen i ljuset av utträdet ur EU. Den brittiska regeringen gör det tydligt i även detta dokument att utträdet inte på något sätt kommer att äventyra *the Belfast (Good Friday) Agreement* och dess innebörd, och de återkommer till detta flera gånger i dokumentet. I dokumentet används även återigen ordet “*unique*” frekvent, både för att beskriva Nordirlands situation i utträdet och för att beskriva hur Storbritanniens utträde ur EU i sig är något nytt och unikt. Följande citat ringar in väl både *the Belfast (Good Friday) Agreement* och Nordirlands “*unika*” roll, och hur de beskrivs hänga samman: “*The Government has also set out consistently the need to recognise the unique circumstances of Northern Ireland. It is the only part of the United Kingdom sharing a land border with an EU Member State. Its political institutions and devolution settlement are also unique, reflecting the historic achievement of the 1998 Belfast Agreement.*” (HM Government 2019, s. 2). I dokumentets absolut sista mening slås även fast att den brittiska regeringen har ett

ansvar att *“ensuring that domestic law continues to reflect the unique circumstances of Northern Ireland.”* (HM Government 2019, s. 13).

Det ligger ett stort fokus på *“the union”* i detta dokument, vilket inte är speciellt konstigt eftersom dess syfte är att beskriva de åtaganden som tas gentemot Nordirland och dess plats i denna union. Unionen som Storbritannien utgör beskrivs som *“precious”* och i ett behov av att bli *“protected”* och *“strengthened”*, och Nordirland har en tydlig plats i denna. I det allra första stycket i dokumentet står följande: *“Our steadfast belief is that Northern Ireland’s future is best served within a stronger United Kingdom. And as set out by the Prime Minister [...], strengthening our precious Union has been a key priority throughout the UK’s exit negotiations.”* (HM Government 2019, s. 2). Även om unionens betydelse och Nordirlands roll i denna betonas i hela dokumentet, läggs även mycket vikt vid att poängtera att Nordirlands framtid och nationstillhörighet är upp till regionens invånare: *“The Joint Report and the Withdrawal Agreement both set out unequivocally that the constitutional status of Northern Ireland and the principle of consent will be fully respected.”* (HM Government 2019, s. 3).

Slutligen ramar begreppet *“Northern Ireland’s voice”* (i olika konstellationer) in ett stort budskap i texten. Det läggs stor vikt vid att belysa hur viktigt det är att företrädare för just Nordirland hörs och tas i beaktande i förhandlingarna kring utträdet, och framför allt de som rör ett eventuellt *“backstop”*. Den nordirländska *“rösten”* åsyftar i dokumentet både politiska företrädare för regionen och the Belfast (Good Friday) Agreement: *“The voice of Northern Ireland will therefore be critical as we move forward. As such, this paper sets out the measures which the Government intends to take to protect the Belfast Agreement and ensure that voice is heard [...]”* (HM Government 2019, s. 6).

4.1.4 *Letter from the Prime Minister to President Juncker and President Tusk*

I brevet från premiärminister Theresa May till EUs kommissions- och parlamentsordförande Jean-Claude Juncker och Donald Tusk kommenterar hon i första hand den oro som uppstått, både bland politiker i EU och i Storbritannien, kring det utträdesavtal som vid denna tidpunkt förhandlats fram. Politiska företrädare i EU

oroar sig för att den brittiska regeringen i framtida förhandlingar kan hota med att återinföra en "hård" gräns på Nordirland, medan brittiska parlamentsledamöter menar att ett "backstop"-arrangemang för Nordirland visar på att EUs hanterande av den framtida relationen är likgiltig och kraftlös (May, 2019).

Brevet innehåller färre frekvent förekommande ord och begrepp än tidigare material, varför sådana var svåra att detektera. Återigen är dock "*border*" ett frekvent förekommande ord i brevet, och det används i relation till en mängd olika aspekter av avtalet och dess framtid, och utgör mer eller mindre grunden till problemet som framställs i brevet: "*The deal is at risk, however, because of concerns in the UK parliament about how we are delivering on our commitments in relation to Northern Ireland's border with Ireland*" (May, 2019). *The Belfast (Good Friday) Agreement* står också i centrum av detta dokument, och premiärministern understryker flera gånger att detta avtal inte kommer att äventyras i förhandlingarna. I samband med detta försäkras hon att *ingen regering* och *ingen premiärminister* någonsin skulle riskera de framsteg som gjorts i regionen sedan avtalet slöts: "*No UK Government would risk that progress, including by willingly allowing a hard border to re-emerge*" (May, 2019).

4.1.5 Sammanfattning

Gemensamt för allt material är hur *gränsen* och *the Belfast (Good Friday) Agreement* uttrycks spela en central roll i alla förhandlingar, och att några som helst förändringar gällande dessa är otänkbara. Det nyckelord som utmärker sig mest genom materialet är *unik* (och liknande), som beskriver synen på Nordirland i relation till förhandlingarna. Förhandlingarna kräver därför *flexibla* och *uppfinningsrika* lösningar. Trots den unika roll Nordirland uttrycks ha, framgår även tydligt hur regionen har en viktig plats i den union som Storbritannien utgör; en *precious union*, i behov av *beskydd* och *förstärkning*. Nordirlands roll i förhandlingarna beskrivs som mycket central, och dess *röst måste höras*. Detta då regionens *unika* relation till Irland och övriga EU genom *the Belfast (Good Friday) Agreement* måste bevaras, samtidigt som dess plats i den brittiska unionen inte heller får äventyras eller försämrats. Materialet förmedlar att brexit är ett sätt att *ta tillbaka kontrollen* över den brittiska unionen, och därmed också över Nordirland, samtidigt som regionens öde också i

enlighet med *the Belfast (Good Friday) Agreement* ligger helt i händerna på dess befolkning.

4.2 Den diskursiva praktikens nivå

4.2.1 Den brittiska kontexten överlag

Även om materialet som undersökts har ett fokus på just Nordirland i relation till brexit, kvarstår det faktum att den brittiska unionen som helhet röstade för att lämna EU. Regeringen har således en skyldighet att ta detta resultat i beaktande, och utforma ett avtal som faktiskt förändrar Storbritanniens roll i Europa märkbart. Samtidigt röstade en betydande andel av den brittiska unionens invånare för att stanna i EU, i synnerhet i Skottland och på Nordirland. Det är därför inte omöjligt att regeringen även har ett intresse av att få detta utträde att framstå som så okomplicerat som möjligt, och försäkra den betydande andel invånare som röstade för att stanna i EU att utträdet inte kommer påverka dem negativt.

4.2.2 Den nordirländska kontexten

Den unionistiska kontexten

För unionister är det viktigaste som sagt att bibehålla så starka band till den brittiska unionen som möjligt. Majoriteten av unionisterna på Nordirland röstade för att lämna unionen, och hoppades antagligen i och med detta att regionen på så vis skulle få en mer betydande roll i den brittiska unionen. Eftersom Nordirland idag är en del av Storbritannien, och unionismen således har ett slags övertag i regionen, kan man argumentera för att denna grups största farhåga är att tappa detta övertag. Partiet DUP har motsatt sig all form av "specialavtal" för Nordirland, i synnerhet en "backstop", då de befarar att detta skulle leda till ett försvagande av regionens band till Storbritannien. DUP är även det parti som garanterar det brittiska regeringspartiet majoritet i parlamentet, varför den brittiska regeringen rimligtvis är mån om att i så hög utsträckning som möjligt möta partiets (och således den vidare unionismens) önskemål och krav.

Den nationalistiska kontexten

Den nationalistiska kontexten är i princip motsatt den unionistiska. För nationalister är det viktigaste istället att säkra Nordirlands starka band till Irland, och till varje pris undvika att en hård gräns uppstår i regionen. Gruppen röstade för att stanna kvar i unionen, antagligen som en garanti för att bibehålla dessa starka band till Irland, samtidigt som det övergripande målet för nationalister är att någon gång förenas med Irland. Brexitförhandlingarna har som sagt i viss mån åter aktualiserat denna fråga, och kanske till och med tänt ett nytt hopp om att denna förening är närmare än de tidigare trott. Stärkta band till Storbritannien och en hård gräns mot Irland är således det sista nationalister önskar se. Eftersom GFA garanterar både nationalismen och unionismen lika stort inflytande i regionen, måste den brittiska regeringen också förhålla sig till dessa premisser. Det torde inte ligga i den brittiska regeringens intresse att konflikten på Nordirland återigen eskalerar och blir våldsam, varför även denna grups krav och önskemål måste tas hänsyn till.

4.3 Den sociala praktikens nivå

4.3.1 Unionister

Till att börja med torde unionisterna på Nordirland inte gilla det faktum att Nordirland kommit att bli en så brännande punkt i brexitförhandlingarna över huvud taget. De ser, och vill att andra ska se, Nordirland som en naturlig del av den brittiska unionen. Den brittiska regeringens betoning på regionens *unika* roll och behovet av *flexibla* och *uppfinningsrika* lösningar borde därför inte heller uppfattas som något positivt i denna grups ögon då det kan signalera att Nordirland faktiskt inte är en lika naturlig del av den brittiska unionen som övriga nationer. Att regionens *röst måste höras* kan tolkas både negativt och positivt för unionister, då detta såväl kan anses bekräfta Nordirlands plats i den brittiska unionen, som regionens särställning i denna. I enlighet med *GFA* säkras att unionismen och nationalismen ska ha lika stort inflytande på Nordirland, men eftersom unionisterna redan har ett övertag i och med att regionen tillhör Storbritannien torde avtalets centrala roll i den brittiska regeringens diskurs ses som något negativt. Unionister torde även se betoningen av *gränsens* betydelse, och behovet av en mjuk sådan mot Irland som oroande med tanke på hur denna gräns stärker regionens band till Irland.

Å andra sidan finns det i diskursen även mycket som kan antas tilltala unionismen. Samtidigt som GFA utmärks som viktig att bevara, måste även den *dyrbara* brittiska unionen *beskyddas*. Eftersom diskursen rör just Nordirlands roll i brexit, ses regionen således ändå som en del av denna dyrbara union. Önskan om att *ta tillbaka kontrollen* över Storbritannien är dessutom precis vad unionister vill, men med fokus på Nordirland. Att ta tillbaka kontrollen över den brittiska unionen, som Nordirland då anses vara en del av, skulle för unionister innebära ett minskat inflytande från EU (kanske då i synnerhet Irland) och en mer naturlig och starkare roll i den brittiska unionen.

4.3.2 Nationalister

Den brittiska regeringens diskurs kring Nordirlands roll i brexit torde ge både positiva och negativa signaler ur ett nationalistiskt perspektiv, precis som ur ett unionistiskt. För nationalister är det en bra sak att Nordirland utmålas som *unik* eftersom detta kan signalera att Nordirland inte är en naturlig del av Storbritannien. Eftersom nationalister, utifrån resonemanget i föregående avsnitt, är i underläge i regionen borde betoningen av *GFA*s betydelse ses som positiv. Detta avtal bekräftar nationalismens ställning i regionen, och även att Nordirland kan förenas med Irland om en majoritet vill det. Även betoningen av *gränsens* betydelse, och vikten av att behålla den som den är idag, borde tilltala nationalister eftersom denna garanterar de starka band med Irland som gruppen till varje pris vill behålla.

Att Nordirland fått spela en så central roll i förhandlingarna bör gå väl ihop med nationalismens syn på regionen som liggande utanför den brittiska unionen. Att Nordirlands *röst måste höras* kan ses som både något positivt och negativt även för nationalister, med samma logik som i ovanstående avsnitt. Detta kan alltså dels kan anses bekräfta regionens plats i den brittiska unionen, dels bekräfta att Nordirland inte är en lika naturlig del av den brittiska unionen vilket ger nationalismen utrymme att styra förhandlingarna mer i den riktning de vill. Samtidigt kvarstår det faktum att regionen tillhör Storbritannien, och att *ta tillbaka kontrollen* över denna union är inget som nationalister borde vilja. Ökad brittisk kontroll över Nordirland går emot allt nationalismen strävar efter. Nationalister "jobbar" i dagsläget inom ramarna för ett Nordirland som tillhör Storbritannien. Målet är att göra sig fri från denna union, och

all anspelning på att regionen än mer skulle definieras som en del av den brittiska unionen torde ses som ett hot.

5 Diskussion

Utifrån ovanstående analys kan den brittiska regeringens diskurs kring Nordirlands roll i brexit anses påverka hur nordirländarna uppfattar situationen. Denna uppsats har visat hur denna aktörs diskurs, utifrån de kontexter den verkar inom, påverkar både hur unionister och nationalisterna tolkar situationen, och i och med detta i någon mån även Nordirlands möjliga framtid. I detta avsnitt kommer uppsatsens andra frågeställning att besvaras, då uppsatsens resultat ska jämföras med den tidigare forskningen och avgöra huruvida de slutsatser som kan dras från uppsatsens analys verkar stämma överens med denna, samt vad denna uppsats rent konkret bidragit med till forskningsområdet.

Det finns mycket i den tidigare forskningen som verkar bekräftas av denna uppsats resultat. Gormley-Heenan och Augheys verk trycker på att det paradoxala i sättet som grupperna, genom bland annat GFA, "står i relation" till varandra har synliggjorts av brexit. GFA slår fast att unionisterna behöver nationalisternas stöd för att stärka Nordirlands position inom den brittiska unionen, och att nationalisterna behöver unionisternas stöd för att förenas med Irland. Eftersom brexit nu kan hota dessa förväntningar på hur grupperna står i relation till varandra menar författarna att den politiska stabiliteten är hotad. Detta är något som denna uppsats kan bekräfta. Den brittiska regeringens diskurs kring Nordirlands roll i brexit präglas av paradoxalitet, då den å ena sidan framhäver vikten av att bevara regionens band med Irland och å andra sidan framhäver Nordirland som en (viktig) del av den brittiska unionen.

Gränsen spelar enligt Gormley-Heenan och Aughey en central roll i sammanhanget, då de menar att brexit har gett denna nytt liv. Från att ha saknat betydelse när både Storbritannien och Irland var medlemmar i EU och nationell identitet inte spelade så stor roll, har brexit gett "den föreställda gränsen" nytt liv och satt nationell identitet i fokus. Enligt författarna kan brexit ses som en seger för unionismen, som vill "ta tillbaka kontrollen" över Nordirland och Storbritannien, medan nationalisterna ser brexit som att "vakna upp i ett nytt land". Nationalisterna kommer enligt författarna därför att

behöva ta ställning till vad det innebär för dem att leva i ett Storbritannien utanför EU, trots att deras nationella identitet är irländsk. Den brittiska regeringens diskurs kretsar mycket riktigt till stor del kring gränsen och hur denna bör skötas. Däremot talas det om hur gränsen måste bevaras mjuk, och ett "backstop"-förslag är till och med framlagt. För att åter ta upp det paradoxala i den brittiska regeringens diskurs kring Nordirlands roll i brexit, förmedlar den dels att Nordirland absolut är en del av Storbritannien (som ska träda ur EU), dels att i princip ingenting får ändras i Nordirlands relation till Irland, vare sig gällande gränsen eller GFA. Att nationalisterna måste ta ställning till att nu leva i Storbritannien med irländsk identitet är kanske därför inte helt sant, då den diskurs som undersökts är mån om att ta hänsyn till Nordirlands unika position och ge båda sidor i regionen utrymme. Brexit, så som förhandlingarna ser ut idag, kanske därför inte enbart ses som en förlust för nationalisterna, utan även som en möjlighet att stärka den irländska identiteten i regionen.

Todd trycker i sin artikel på just detta; att brexit kan ses som en möjlighet för regionen att i grunden förändra dödläget som rådet politiskt. Den centrala problematiken kring Nordirland i förhållande till brexit ligger enligt henne även i de starka kollektiva identiteterna i regionen, det vill säga unionismen och nationalismen. Hon förklarar situationen utifrån "identity politics" och menar att brexit utgör ett så kallat "constitutional moment" vilket öppnar för att i grunden förändra hur man ser på den egna och andra identiteter. Enligt Todd finns både möjlighet och incitament att bryta de rådande "identity politics" som präglar regionen. Detta går ihop med delar av vad denna uppsats kommit fram till: Att brexit kan ses som en möjlighet, framför allt för nationalisterna, att förändra det status-quo som nu råder, och en gång för alla förändra dynamiken i regionen. Todd skriver även att de kollektiva identiteter som kommer till följd av "identity politics" är svåra att bryta, ofta även i tider av kris, vilket också är synligt i den brittiska regeringens diskurs. Sättet som regeringen i sin sin paradoxala diskurs balanserar mellan att tilltala först den ena sidan och sedan den andra, vittnar om att dessa identiteter är starkt cementerade i regionen. Frågan är bara om brexit ensamt utgör ett sådant "constitutional moment" som Todd beskriver.

Denna uppsats har således bekräftat mycket av den tidigare forskningen. Situationen på Nordirland påverkas och förvärras av brexit och den brittiska regeringens diskurs kring utträdet. De paradoxala maktförhållandena i regionen som den tidigare

forskningen tagit upp som anledningen till den förvärrade situationen, är påtagliga i den diskurs som har analyserats. Den brittiska regeringens diskurs kring Nordirlands roll i brexit vittnar om att regeringen är mycket mån om att båda sidor ska känna sig sedda, vilket i praktiken inte går eftersom bägge sidors strävan står i direkt motsats till varandra. Detta leder följaktligen till att den unionistiska seger som Gormley-Heenan och Aughey beskriver kan ifrågasättas. Brexit sågs kanske initialt som en förlust för nationalisterna, men med den brittiska regeringens diskurs kan samtidigt sägas ge nationalisterna hopp om förändring. Även om denna diskurs även kan anses bekräfta unionisternas önskan om en stark position inom den brittiska unionen, torde det stora fokus som läggs på GFA och bevarandet av detta avtal och i synnerhet den mjuka gränsen mot Irland skapa oro även hos unionisterna.

Den paradoxala och komplicerade situationen i Nordirland i ljuset av brexit har synliggjorts ytterligare och kanske visats vara ännu mer påtaglig i denna uppsats då den brittiska regeringens diskurs kring detta ger ett sken av att båda sidor kan få precis som de vill, trots att detta i praktiken är omöjligt. Den stora förändring som Todd menar kan komma av brexit är i praktiken fortfarande möjlig, men den brittiska regeringens diskurs vittnar i nuläget inte om att en sådan stor förändring är på gång då den kan ses som upprätthållande av det status-quo som råder i Nordirland.

6 Slutsatser

Den brittiska regeringens diskurs kring Nordirlands roll i brexit kan antas påverka situationen på Nordirland. Regeringen spelar den mest avgörande rollen för hur avtalet kommer utformas, varför aktörens diskurs kring Nordirlands roll i förhandlingarna påverkar hur både unionister och nationalisterna uppfattar situationen. Denna diskurs kan anses upprätthålla det status-quo som råder i regionen, och kan inte fullt ut ses som en vinst för vare sig unionister eller nationalisterna. Eftersom båda sidors, i enlighet med The Belfast (Good Friday) Agreement, garanterade makt i regionen på olika sätt bekräftas av diskursen, kan den anses ge de båda grupperna på Nordirland både hopp och farhågor.

Hur detta mönster kan brytas, och vilka framtidsvisioner som faktiskt är möjliga för Nordirland utifrån den rådande situationen är ett föremål för framtida forskning. Det vore intressant att undersöka vilka alternativ som faktiskt är möjliga, med tanke på hur svårt det i nuläget är att få till ett avtal som inte stör stabiliteten på Nordirland. Vilken gemensam grund och vilka gemensamma mål finns hos både nationalisterna och unionisterna? Vore det möjligt att bygga en gemensam identitet i regionen? Hur kan Storbritannien, utan att störa stabiliteten på Nordirland, föra regionen och hela unionen framåt i brexitförhandlingarna?

7 Referenser

Aughey, Arthur och Gormley-Heenan, Cathy. 2017. Northern Ireland and Brexit: Three effects on 'the border in the mind'. *The British Journal of Politics and International Relations* Vol. 19 (3): 497–511

BBC. 2016. EU Referendum Results. 23 juni. BBC.
https://www.bbc.com/news/politics/eu_referendum/results [Hämtad 2019-05-15]

The Belfast Agreement. Undertecknat 10 april 1998. Tillgänglig:
https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/136652/agreement.pdf [Hämtad 2019-05-03]

Brendan O'Leary och Paul Arthur. 1990. Introduction: Northern Ireland as a Site of State- and Nation-Building Failures. I John McGarry och Brendan O'Leary (red.). *The Future of Northern Ireland*. Oxford: Clarendon Press, 1-48

Brendan O'Leary och John McGarry. 1996. *The Politics of Antagonism: Understanding Northern Ireland*. 2. uppl. London: Athlone Press.

Campbell, John. 2019. Brexit: What is the Irish border backstop? BBC. 5 april.
<https://www.bbc.com/news/uk-northern-ireland-politics-44615404> [Hämtad 2019-05-06]

Cowell, Alan. 2018. 50 Years Later, Troubles Still Cast 'Huge Shadow' Over Northern Ireland. *The New York Times*. 4 oktober.
<https://www.nytimes.com/2018/10/04/world/europe/northern-ireland-troubles.html> [Hämtad 2019-04-07]

Cox, Michael. 2018. Introduction. *LSE IDEAS Special Report: Ireland-UK Relations & Northern Ireland after Brexit*. Februari 2018: 1-2

Emerson, Newton. 2017. Nationalists must stop using equality as flag of convenience. *The Irish Times*. 12 januari. <https://www.irishtimes.com/opinion/nationalists-must-stop-using-equality-as-flag-of-convenience-1.2932970> [Hämtad 2019-05-15]

Henderson, Alisa, Charlie Jeffery, Robert Liñeira, Roger Scully, Danien Wincott och Richard Wyn Jones. 2016. England, Englishness and Brexit. *The Political Quarterly*. Vol 87 (2): 187-199.

Her Majesty's Government. 2017. *Position Paper: Northern Ireland and Ireland*. Publicerad den 16 augusti 2017. Tillgänglig:
https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/638135/6.3703_DEXEU_Northern_Ireland_and_Ireland_INTERACTIVE.pdf [Hämtad 2019-04-26]

- Her Majesty's Government. 2018. *The future relationship between the United Kingdom and the European Union*. (Cm 9593) Publicerad 12 juli 2018. (s 1-12). Tillgänglig: https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/786626/The_Future_Relationship_between_the_United_Kingdom_and_the_European_Union_120319.pdf [Hämtad 2019-04-26]
- Her Majesty's Government. 2019. *UK Government commitments to Northern Ireland and its integral place in the United Kingdom*. Publicerad 9 januari 2019. Tillgänglig: https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/769954/NI_unilateral_commitments_-_9_January_FINAL.pdf [Hämtad 2019-05-07]
- Laffan, Brigid. 2005. The European context: a new political dimension in Ireland, North and South. I Coakley, John (red.). *Renovation or revolution? : new territorial politics in Ireland and the United Kingdom*. Dublin: University College Dublin Press, 166-184
- May, Theresa. 2019. *Letter from the Prime Minister to President Juncker and President Tusk*. (Brev skrivet 14 januari). Tillgängligt: https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/770770/Letter_from_the_Prime_Minister_to_President_Juncker_and_President_Tusk.pdf [Hämtad 2019-04-26]
- Nolan, Paul. 2017. Two tribes: A divided Northern Ireland. *The Irish Times*. 1 april. <https://www.irishtimes.com/news/ireland/irish-news/two-tribes-a-divided-northern-ireland-1.3030921> [Hämtad 2019-04-08]
- Ruane, Joseph och Todd, Jennifer. 1996. *The dynamics of conflict in Northern Ireland: power, conflict, and emancipation*. Cambridge: Cambridge University Press
- Stewart, Heather och O'Carroll, Lisa. 2019. No-deal Brexit would lead to vote on united Ireland, says Sinn Féin. *The Guardian*. 13 februari. <https://www.theguardian.com/politics/2019/feb/13/no-deal-brex-it-would-lead-to-vote-on-united-ireland-says-sinn-fein> [Hämtad 2019-05-07]
- Todd, Jennifer. 2017. From identity politics to identity change. Exogenous shocks, constitutional moments and the impact of Brexit on the island of Ireland. *Irish Studies in International Affairs* Vol. 28: 57-72
- Winther-Jørgensen, Marianne – Phillips, Louise. 2000. *Diskursanalys som teori och metod*. Lund: Studentlitteratur.